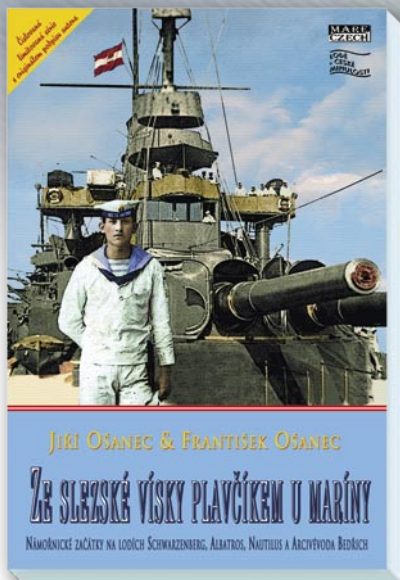

MARE CZECH

Nakladatelství Mare-Czech představuje titul:

Ze slezské vísky plavčíkem u maríny

Jiří Ošanec a František Ošanec

počet stran 110, fotografií a ilustrací 100
vazba brožovaná

běžná cena: 249 Kč, naše cena: 232 Kč, "M"K: 217 Kč
ISBN 978-80-86930-27-5

Námořnické začátky na lodích

Schwarzenberg, Albatros, Nautilus a Arcivévoda Bedřich

Vzpomínky Františka Ošance, komentované Jiřím Ošancem

V pozůstalosti Františka Ošance (1887–1951), rodáka z Kateřinek u Opavy, se dochovaly nedokončené paměti, v nichž stačil popsat kromě dětství pouze svou přípravu na službu v rakousko-uherském válečném námořnictvu v letech 1902 až 1904. Vzpomínky psal svým typickým

květnatým slohem se značným časovým odstupem – až v letech 1941 a 1942, kdy žil jako čerstvý penzista v Kozlovicích u Přerova. Odtud řada nepřesností, které jsou v následujícím textu korigovány poznámkami pod čarou a vsuvkami v textu.

Psal v podobném duchu, v jakém svou knihu-román o „mořských flamendrech“ pojal Jaroslav Škába. Rakousko-Uhersko bylo už dávnou minulostí. Na jeho historii se slušelo pohlížet kriticky, s ironií a humorným nadhledem. Máloco stálo za kladné hodnocení. Byl to typický prvorepublikový pohled, dobře

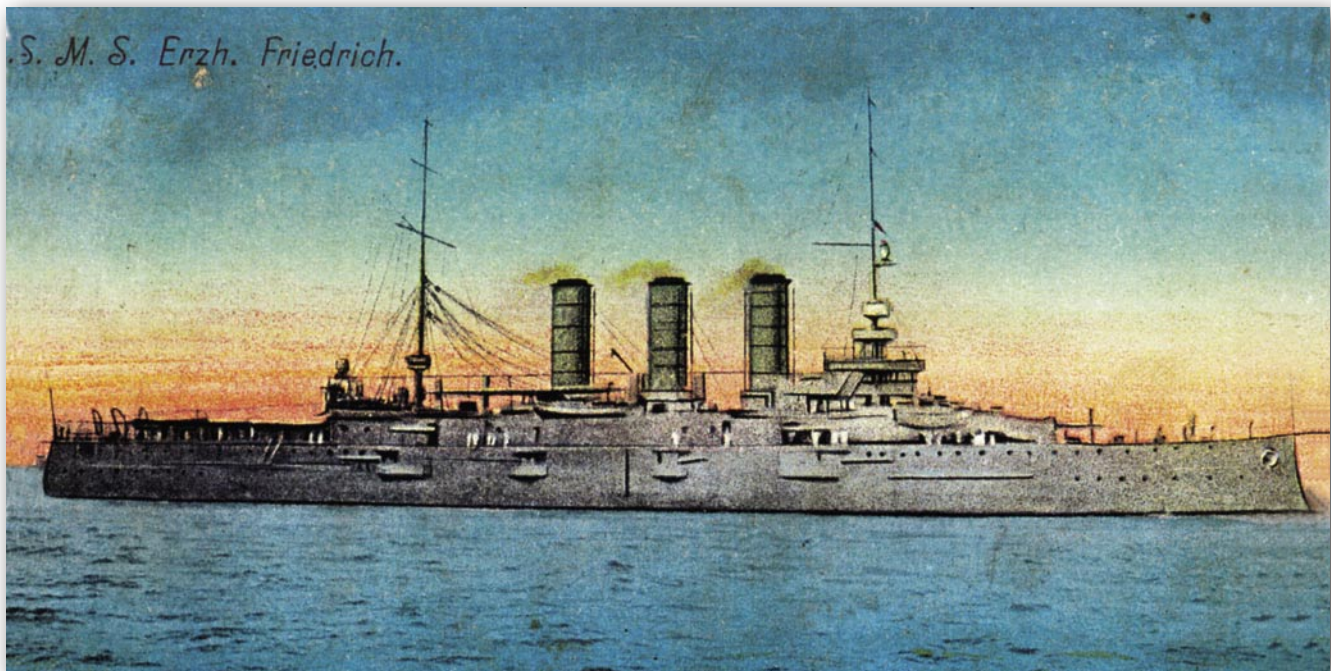
patrný například u Příbyla-Pardubského i v tiskovinách, které bývalí námořníci vydávali nebo do nich přispívali. Tito muži byli na svou námořnickou minulost hrdí, ale jeviště se změnilo a oni reprezentovali něco, co se už oficiálně nenosilo. Jako bývalí mariňáci však byli předmětem obdivu i v novém státě, který neměl přístup k moři. Jejich vyprávění voněla dálkami. Ošanec se se Škábou, jehož knihu evidentně neznal, v mnohém shoduje, ale na rozdíl od něj své příběhy na „Schwarzenbergu“ osobně prožil. Paměti, existující ve dvou mírně odlišných verzích, vyzdobil několika kresbičkami. Další Ošancovy námořnické osudy rekonstruoval jeho vnuk Jiří. Knížka je doplněna bohatým obrazovým materiálem, z větší části dosud nepublikovaným.

O autorovi:

Jiří Ošanec (1947) je absolventem filozofické fakulty Univerzity Palackého, obor dějepis – filozofie. Působil jako učitel. Od roku 1990 je profesionálním genealogem. Je autorem desítek příspěvků k regionálním dějinám a vystěholectví, medailonků významných osobností, článků věnovaných drobným památkám, hlavně smírčím křížům, a také rodopisu. Publikoval i na Slovensku, v Polsku, Velké Británii a v USA. Kontakt: josanec@iol.cz.

Ukázka:

Hodina odjezdu byla stanovena na sedmou večerní. Ze štědré ruky profouse dostalo se nám na cestu po čtyřech „panetlích“ chleba (chléb pečený do formy osmičkové o váze asi 200 gr.), po kousku prima „la“ vuřtu a sýra nejlepší vojenské značky „jen dál vom solchen Ementál“ a po „šestáčku“ (20 h) „výpalného“ z námořnických kasáren v Pulji.

Ovšem k večeri jsme dostali také ještě nějaký ten „vejškrab“ z kotle vojenské kuchyně a sotva jsme to zhltili, už tu byl opět pan profous a už nás nabádal: „Tak, děťátka moje milá a drahá, pomašírujem! Čas spěchá a loď nečeká na opozdilce. Ta má také svoji přesnou ‚maršrutu‘, i když je to loď obchodní.“

„Hej rup, šup“ – zazněl povel k „výmrsku“ našich „šifonérů“ na ramena a už se to maširovalo z kasáren do obchodního přístavu. Kdo zná tuto cestu, ten ví a uzná, že to byl na čtrnáctileté kluky výkon zcela úctyhodný. Ta mašírka sama v sobě pro ně ovšem nic neznamenal, ale to tahání těch neforemných, dosti těžkých pytlů na ramenách, při přesném dodržování „marštem-pa“, zasluhovalo věru obdivu.

Doprovázející nás „Marsgast“ dotáhl nás konečně na palubu obchodní lodě, na jejíž jméno se již nepamatuji. Tam nás předal panu lodnímu kapitánovi, který nás přivítal s úsměvem a vyhradil nám pak místo v horní části paluby poblíž lodní příďe.

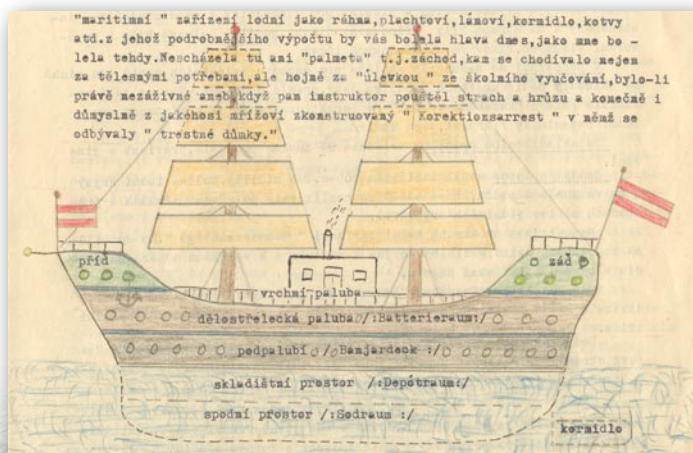
Už se silně stmívalo, když se najednou rozlehl pronikavý zvuk lodní sirény. Plavčíci začali odpoutávat loď od mola, stáhli vyloďovací můstek i lodní schody zvané „Fallarep“ na palubu a tu už začal také pracovat lodní šroub v pozvolných rotacích, hned dopředu, hned dozadu, jak toho vyžadoval odborný manévr, jímž lodní kapitán virtuosně vyváděl svou loď od mola dovnitř přístavu a odtud pak na volné, širé moře.

Pěkná měsíčná noc zahálila mořskou hladinu. Pozvolna jsme proplouvali z obchodního do válečného přístavu a jeho bránu pak kolem ostrova Brione již na otevřené moře směrem k Fiume (Rjeka).

Pulji jsme klidně a skoro ustavičně podél a poblíž malebného pobřeží Istriie, které jsme si prohlíželi s velkým zájmem, nakolik nám to dovolovalo již zapadající slunce a soumrak, který se pozvolna rozhošťoval v našem okolí. Jaké dojmy jsme prožívali na této naší první plavbě po moři, dá se jen stěží popsati.

Každá plavba po moři je sama v sobě vždy tajuplná i nebezpečná jak pro cestující pasažéry, tak pro kapitána i lodní posádku. Nikdo z nich neví a nemůže určit přesný směr a cíl námořní cesty, poněvadž moře napohled klidné se může někdy bleskurychle rozbouřit a důkladně zatočit s každou lodí, byť by byla sebevětší, jako s ořechovou skořápkou, hzenou do vody.

Já již při vstupu na tuto naši loď jsem měl pocity podobné oněm pocitům, jež jsem míval, když jsem vsedl poprvé do oné typické lodičky nějaké té houpačky, která jako družná sestra kolotoče zavítala do mé rodné obce v den posvícení. Hlava se mi

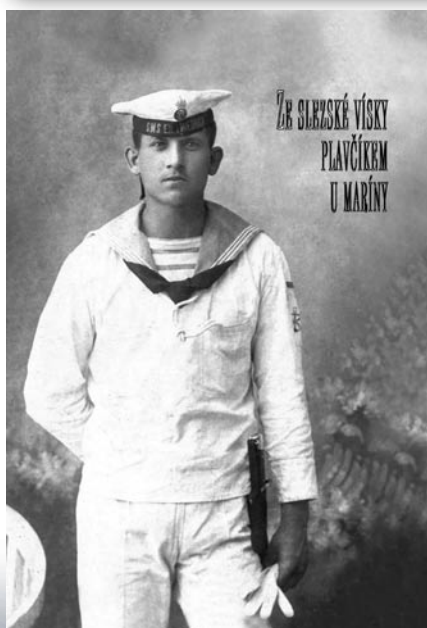

důkladně zatočila, vše kolem sebe se mi zpřevracelo v očích na ruby a měl jsem i pocit jakési nevolnosti, vyvolané patrně strachem z plavby. Také mne jímalo strach i hrůza při pomýšlení, že by se mohla ta naše loď proměnit snadno a rychle v ponorku a pohřbiti sebe i nás někde na dně mořském.

Ale to všechno jsou pocity a zážitky, které musí v sobě zakusit každý člověk, který se vydává na cestu po moři. Necht' po pravdě přizná každý námořník včetně admirála i kapitána, že se s těmitož pocity setkal při svém prvním nalodění, a necht' nikdo netvrdí, že první plavbu po moři prožíval již v lůně mateřském. Urozených námořníků není a nikdy nebude. Ti se rodí jen přirozenou cestou školní.

Naše loď brázdila si klidně svou cestu směrem k zátocě rjecké, k níž jsme dospěli asi po čtyřhodinové plavbě. Cestou potkávali jsme tu a tam některou plachetní aneb parní obchodní loď, válečného torpedoborce neb menší rybářskou trabakuli82 s typicky námořnickými lucernami na předním stěžni i na zádi lodě. Některé z nich odklepávaly zvláštními, k tomu účelu zkonstruovanými svítilnami Morseové poznávací značky a bůhví jaké ještě jiné signály...

Publikace vychází v limitované číslované edici s originálem podpisu autora.

Nahoře: Fregata S. M. S. „Laudon“, školní loď s mojm jménem se z planšila stala v roce 1900 (W. Aichelburg, Register der k. (u.) k. Kriegsschiffe).

Dole: Rodina Ošancova zhruba v době, kdy František, stojící vpravo nahoře, sponulil své blízké. Námořníkem se posléze stal i jeho nejmladší bratr Jaroslav (na snímku mezi rodiči, oblečený podle dobového zvyku v dívčích šatech) (archiv Jiřího Ošance).

